

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3, 1:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ (1054 - 1081)

Α. Πολιτική αστάθεια και οικονομικά προβλήματα

Επί μισό περίπου αιώνα [μετά το θάνατο του Βασιλείου Β΄ (:1021)]

- Άλλοτε επικρατούσε η παλατιανή αριστοκρατία και επέβαλε τους αυτοκράτορες της αρεσκείας της
- Άλλοτε επικρατούσε η στρατιωτική αριστοκρατία, η οποία προωθούσε τους δικούς της εκπροσώπους.
- Δυναμική ανάμειξη της εκκλησίας στις πολιτικές εξελίξεις, ιδίως επί των ημερών του πατριάρχη Μιχαήλ Κηρουλάριου.

⇒

Βαρύτατες συνέπειες στην οικονομία → πτώχευση

Μέσα 11^{ου} αι.

- Εφαρμόζεται το σύστημα της εκμίσθωσης των φόρων
- Εντάθηκε η εξαγορά των αξιωμάτων
- Έγινε περικοπή των στρατιωτικών δαπανών
- Αυξήθηκαν οι παροχές προς την Αυλή, την Εκκλησία και τους γειτονικούς λαούς

⇒ Βαρύτατες συνέπειες στην οικονομία → πτώχευση

→ οι τιμές του ψωμιού και άλλων βασικών καταναλωτικών αγαθών εκτοξεύτηκαν στα ύψη (ο Νικηφόρος Γ΄ Βοτανιάτης μετέτρεψε το ελεύθερο εμπόριο του σταριού σε κρατικό μονοπώλιο) → αιματηρή λαϊκή εξέγερση κατά των υπευθύνων της οικονομικής πολιτικής.

Β. Εξωτερικά προβλήματα. Η μάχη του Ματζικέρτ (1071)

Προβλήματα άμυνας στην Ιταλία, τη Βαλκανική και - κυρίως στην Ανατολή, όπου κάνουν την εμφάνισή τους οι Σελτζούκοι Τούρκοι.

(Σελτζούκοι: απόγονοι του φυλάρχου Σελτζούκ. Γύρω στο 1000 κινούνται με μεγάλη ταχύτητα προς τα δυτικά → εξαφανίζουν τα τελευταία ίχνη αραβικής κυριαρχίας στην Ανατολή επωφελούμενοι κυρίως από τη διάσπαση και την παρακμή του Χαλιφάτου)

⇒

▪ Ανατολή

Ο αυτοκράτορας **Ρωμανός Δ΄ Διογένης** προσπαθεί να αναχαιτίσει τους Σελτζούκους → **μάχη Ματζικέρτ (1071): καταστροφή βυζαντινού στρατού**, αιχμαλωσία αυτοκράτορα → ο Ρωμανός συνάπτει ειρήνη και αφήνεται ελεύθερος → επιστρέφει στο παλάτι, όπου τον εξοντώνουν οι πολιτικοί του αντίπαλοι → οι Σελτζούκοι εκμεταλλεύονται το γεγονός και

ακυρώνουν τη συνθήκη ειρήνης → σε μια δεκαετία οι Σελτζούκοι κατακτούν το μεγαλύτερο μέρος της Μ. Ασίας.

▪ **Δύση**

Ο ηγέτης των Νορμανδών Ροβέρτος Γυισκάρδος κατέλαβε τις βυζαντινές κτήσεις στην Ιταλία (1071)

▪ **Βαλκανική**

Στις ακτές της Αδριατικής και στο Δούναβη κλονίζεται η βυζαντινή κυριαρχία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A

1. Ποια εικόνα παρουσιάζει η πολιτική σκηνή του Βυζαντίου μετά το θάνατο του Βασιλείου Β΄;
2. Ποια ήταν η κατάσταση της οικονομίας του βυζαντινού κράτους μετά το θάνατο του Βασιλείου Β΄; Ποιες αιτίες συντέλεσαν στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης κατάστασης;
3. Ποια εξωτερικά προβλήματα αντιμετωπίζει το Βυζάντιο στην Ανατολή; Ποιος αυτοκράτορας και με ποιο τρόπο προσπάθησε να δώσει λύση στα προβλήματα αυτά; Ποια ήταν η τύχη του;
4. Ποια εξωτερικά προβλήματα αντιμετωπίζει το Βυζάντιο στη Βαλκανική και τη Δύση;

B

1. Ποιες αιτίες προκάλεσαν την ήττα του βυζαντινού στρατού στο Ματζικέρτ, σύμφωνα με το απόσπασμα του Γιώργου Κεδρηνού (σελ. 54 του βιβλίου σας) Να ξηγήσετε ιδιαίτερα τη φράση: «στρατός... που ήταν χαρακτηριστικός των καιρών»
2. Ποιες ήταν, σύμφωνα με την Άννα Κομνηνή οι συνέπειες της ήττας του βυζαντινού στρατού στο Ματζικέρτ (σελ. 54 του βιβλίου σας)